

Farmacologia Clínica

1. Identificació de l'activitat docent

L'assignatura Farmacologia Clínica és una matèria obligatòria del currículum del grau en Medicina UAB-UPF que s'imparteix al sisè curs. Consta de 6 crèdits ECTS.

2. Coordinació i professorat

Els coordinadors de l'assignatura són els professors Magí Farré (UAB) i Josep-Eladi Baños (UPF). La docència serà impartida pels professors Clara Pérez-Mañá (UAB), Marta Mas (UAB) i Pere N. Roset (UAB).

3. Objectius generals

Els objectius formatius de l'assignatura consisteixen a donar les bases farmacològiques que expliquen els efectes i el destí dins l'organisme dels medicaments i, en conseqüència, proporcionar els elements necessaris per aprendre a seleccionar el tractament més adequat per a cada malalt individual, mitjançant un procés raonat que suposa valorar l'eficàcia, la toxicitat, la conveniència i el cost de cada opció disponible. A més, es donen les bases per valorar críticament la informació sobre els nous medicaments que es van comercialitzant.

4. Activitats d'aprenentatge

El curs preveu tres activitats d'aprenentatge:

1. Vint-i-set sessions de classes magistrals.
2. Sis seminaris, que requeriran la participació activa de l'estudiant.
3. Sis pràctiques, que requeriran la participació activa de l'estudiant.

Els continguts de totes les activitats són susceptibles d'avaluació.

La distribució de les 150 hores totals de docència serà la següent:

- Docència presencial: 57 h
 - Docència teòrica: 27 h de classes magistrals (27 classes d'1 h)
 - Seminaris: 12 h (6 seminaris de 2 h)
 - Pràctiques: 18 h (6 pràctiques de 3 h)
- Docència no presencial: 93 h
 - Preparació dels seminaris: 6 h
 - Estudi: 87 h

5. Avaluació dels aprenentatges

a) Mètodes d'avaluació

L'avaluació es farà mitjançant proves d'elecció múltiple (5 alternatives, 1 única correcta, descomptant els encerts per atzar), i proves d'assaig de respostes curtes amb criteris objectius de correcció.

b) Tipus i nombre d'avaluacions

Hi haurà dos tipus d'avaluació: formativa i acreditativa.

b1. A la meitat del trimestre es farà l'avaluació formativa prevista per la Facultat, que serà de respostes d'elecció múltiple i de respostes curtes. La seva superació implicarà un plus sobre la nota final.

b2. L'avaluació acreditativa implicarà:

b2a) Una prova final amb preguntes d'elecció múltiple i d'assaig curt sobre els temes tractats a les activitats programades.

b2b) Les demandes requerides als estudiants en l'activitat de seminaris (assistència, participació i una prova sobre el tema tractat) i en les pràctiques (assistència, participació i una petita prova sobre el tema tractat).

b2c) Contingència dels diferents tipus d'avaluació sobre la nota acreditativa final (sobre 10).

Avaluació final: 7

PEM 4

Assaig 3

Avaluació contínua durant el curs: 3

Seminaris 1,5 (0,25 per seminari)

Pràctiques 1,5 (0,25 per pràctica)

La superació de l'avaluació formativa implicarà millorar la nota acreditativa final (proporcional, màxim 0,25-0,5 punts). La realització dels minicasos que es faran en algunes de les classes teòriques implicarà millorar la nota acreditativa final fins a 1 punt.

d) Criteris de superació i qualificacions qualitatives

Per superar l'activitat, l'estudiant ha d'assistir i participar a les sessions de seminaris i de pràctiques i ha d'obtenir una nota igual o superior a 3 (sobre 7) en l'avaluació final i una nota total definitiva de 5 o superior.

Superar el 70% dels objectius implicarà la qualificació de notable i superar-ne el 90%, la d'excel·lent.

e) Criteris sobre el procés de recuperació

Els estudiants que després del procés d'avaluació no hagin superat l'assignatura en l'avaluació que es fa al final del procés docent tindran l'opció de fer una prova de recuperació durant el mes de juliol, amb la contingència anunciada en l'apartat c).

En cap cas es pot recuperar l'activitat avaluada durant el procés docent.

L'estudiant mantindrà la qualificació obtinguda durant el curs.

6. Programa de l'assignatura

a) Programa teòric de l'assignatura (sessions d'una hora)

Farmacologia clínica general

Tema 1. Introducció a la farmacologia clínica: el metge davant l'ús dels medicaments.

Tema 2. Principis generals de dosificació dels medicaments (I): posologia i farmacocinètica clínica.

Tema 3. Principis generals de dosificació dels medicaments (II): concentracions plasmàtiques de medicaments i resposta terapèutica.

Tema 4. Estudi de l'eficàcia dels medicaments: recerca experimental i clínica.

Tema 5. Assaig clínic controlat (I): disseny i avaluació.

Tema 6. Assaig clínic controlat (II): interpretació clínica dels resultats.

Tema 7. Efectes indesitjats dels medicaments (I): etiopatogènia i clínica.

Tema 8. Efectes indesitjats dels medicaments (II): mètodes per identificació i quantificació.

Tema 9. Modificacions de la resposta a fàrmacs per l'edat (I): embrions, fetus i nens.

Tema 10. Modificacions de la resposta a fàrmacs per l'edat (II): farmacologia geriàtrica.

Tema 11. Modificacions de la resposta a fàrmacs per malaltia (I): insuficiència renal, hepàtica i altres afectacions d'aparells i sistemes.

Tema 12. Interaccions farmacològiques: rellevància clínica i precaucions.

Tema 13. Consum de medicaments per prescripció i automedicació: mètodes de valoració i interès del seu estudi.

Farmacologia clínica especial (terapèutica)

Tema 14. Consideracions generals sobre terapèutica farmacològica: la tríada de diagnòstic, tractament i seguiment.

Tema 15. Farmacologia clínica dels antibiòtics (I): les infeccions respiratòries.

Tema 16. Farmacologia clínica dels antibiòtics (II): les infeccions urinàries i de transmissió sexual.

Tema 17. Farmacologia clínica cardiovascular (I): la hipertensió arterial i la insuficiència cardíaca.

Tema 18. Farmacologia clínica cardiovascular (II): la cardiopatia isquèmica i el tractament de les hiperlipèmies.

Tema 19. Farmacologia clínica cardiovascular (III): la malaltia tromboembòlica.

Tema 20. Farmacologia clínica dels hipoglicèmians: la diabetis mellitus.

Tema 21. Farmacologia clínica digestiva: la dispèpsia no ulcerosa i la malaltia ulcerosa gastrointestinal.

Tema 22. Farmacologia clínica de les malalties psiquiàtriques (I): l'ansietat, l'insomni i la depressió.

Tema 23. Farmacologia clínica de les malalties psiquiàtriques (II): els estats demencials i les psicosis.

Tema 24. Dependència de drogues i medicaments (I): conceptes bàsics i mecanismes generals de producció, clínica i epidemiologia.

Tema 25. Farmacologia clínica dels analgèsics: el dolor agut i crònic.

Tema 26. Farmacologia clínica dels trastorns osteoarticulars: l'artrosi, l'artritis i l'osteoporosi.

Tema 27. Farmacologia clínica dels trastorns urològics: la hipertròfia benigna de pròstata i la incontinència urinària.

b) Programa de seminaris (sessions de dues hores per seminari) [els estudiants han d'haver treballat els materials docents prèviament a l'assistència al seminari en alguns casos]

Seminari 1. Anamnesi farmacològica.

Seminari 2. El principi de decisió terapèutica.

Seminari 3. Desenvolupament de medicaments.

Seminari 4. Prescripció i dispensació de medicaments.

Seminari 5. Efecte placebo.

Seminari 6. Medicines complementàries.

c) Programa de pràctiques (sessions de tres hores per pràctica) [es tracta de pràctiques d'aula de resolució de problemes, d'aula d'informàtica i de laboratori de pràctiques]

Pràctica 1. Informació de medicaments (I).

Pràctica 2. Informació de medicaments (II).

Pràctica 3. Ètica a la recerca clínica (I).

Pràctica 4. Ètica a la recerca clínica (II).

Pràctica 5. Reaccions adverses a medicaments (I).

Pràctica 6. Reaccions adverses a medicaments (II).

7. Contacte amb el professorat de Farmacologia

Responsables de l'assignatura

Catedràtics:

Magi Farré (UAB). Farmacologia, IMIM, edifici del PRBB (despatx 207). Tel.: 93 316 04 90; a/e: mfarre@imim.es; magi.farre@uab.cat.

Josep-Eladi Baños (UPF). Neurofarmacologia, UPF, edifici del PRBB. Tel.: 93 316 08 65; a/e: josepeladi.banos@upf.edu.

Professors associats:

Clara Pérez-Mañá (UAB). Farmacologia, IMIM, edifici del PRBB (despatx 229). Tel.: 93 316 04 94; a/e: cperez@imim.es.

Marta Mas (UAB). Farmacologia, IMIM, edifici del PRBB. Tel.: 93 316 04 90 (M. Farré); a/e: Marta.Mas@tfscro.com.

Pere Roset (UAB). Farmacologia, IMIM, edifici del PRBB. Tel.: 93 316 04 90 (M. Farré); a/e: proset@imim.es; proset@ferrergrupo.com.

8. Bibliografia recomanada

Baños JE, Farré M. Principios básicos de Farmacología Clínica. Las bases científicas de la utilización de medicamentos. Barcelona: Masson, 2002.

Speight TM, Holford NHG. Avery's Drug treatment. 4th ed. Auckland: Adis, 1997.

Grahame-Smith DG, Aronson JK. Oxford textbook of clinical pharmacology and drug therapy. Oxford: Oxford University Press, 2002.

Carruthers SG, Hofman BB, Melmon KL, Nierenberg DW (eds.) Melmon and Morelli's clinical pharmacology. Nueva York: McGraw-Hill, 2000.

Sociedad Española de Medicina de Familia y Comunitaria. Guía Terapéutica en Atención Primaria. 5a. ed. Barcelona: Sociedad Española de Medicina de Familia y Comunitaria, 2013.